

Izhaja:
vsako sredo popoldne
in soboto zjutraj.
Stane za celo leto 15 L.
« pol leta 8 L.
« četrt leta 4 L.
Za inozemstvo celo
leto 35 L.
Na naročila brez do-
poslane naročnine se
ne moremo ozirati.
Odgovorni urednik:
Polde Kemperle.

GORIŠKA STRAŽA

Št. 77

V Gorici, v soboto 26. septembra 1925. Leto VIII.

Ne frankirana pisma se
ne sprejemajo. Oglasi
se računajo po dogo-
voru in se plačajo v na-
prej. List izdaja kon-
sorcijski

»GORIŠKE STRAŽE«
Tisk Zadruga tiskarne
v Gorici, Riva Piazzut-
ta št. 18.

Uprava in uredništvo:
ulica Mameli št. 5.
— (prej Scuole). —

Manjšinska politika in težnja po miru.

Vprašanje narodnih manjšin, ki so vključene v druge državne meje, postaja od dne do dne bolj pereče. Vedno bolj zori spoznanje, da je od vprašanja narodnih manjšin v veliki meri odvisen svetovni mir. Umevno zato, da so temu vprašanju mnogi kulturni delavci posvetili svojo pažnjo in da se zlasti v manjšinskih narodih oglašajo vedno pogostejše glasovi, ki skušajo najti pravec, po katerem naj bi se vodila njihova politika. V drugi polovici meseca oktobra se bo vršil v Ženevi v Švici sestanek zastopnikov narodnih manjšin. Določiti hoče glavne smernice in položiti glavne temelje za politiko narodnih manjšin v vseh državah. Tudi goriški Slovenci odpošljemo na ta važni sestanek svojega zastopnika.

Toda naš namen ni, da bi o tej zadevi danes obširneje razpravljali. Pomuditi se hočemo danes nekoliko pri zanimivi knjigi, katero je pred kratkim izdal o tem vprašanju znani nemški manjšinski politik dr. Camillo Morocutti, zdravnik v Št. Ilju na Štajerskem. Knjiga nosi naslov: »Europa und die völkischen Minderheiten.« (Evropa in narodne manjšine.) V njej čitamo pod naslovom, ki smo ga tudi mi dali današnjemu uvodniku med drugim sledeče misli:

»Nacionalizem hoče zavarovati mir in svobodo evropskih narodov s sredstvi moči: z denarno in vojaško silo, z oborožitvijo in grožnjami, z gospodarskimi in nacijskimi osvojitvami, s povojaščenjem celega naroda. Dosedaj evropski narodi z oboroženim nacionalizmom niso prišli ne do svobode in ne do miru. Nemogoče je namreč doseči in zavarovati pravico s krivico, sporazum narodov z narodno sebičnostjo, svobodo ljudstva z narodnim zatiranjem, mir z vojno. Nacionalistična in oborožena Evropa je v državnem in narodnem, gospodarskem in prosvetnem oziru razruvana. Nacijska Evropa stoji pred prepadom.

Pacifizem (težnja po svetovnem miru) hoče doseči mir in svobodo evropskih narodov potom pravnih določil, razsodišč in mednarodnega sporazuma, z državnimi federacijami, gospodarsko pomočjo in združitvijo, z pravno in po lepoti hrepenečo, pravo ljudsko vzgojo, s krepitvijo telesa potom sporta in telovadbe, z vsestransko ponotrano oborožitvijo duha.

Evropski oboroženi nacionalizem ni zavaroval Evropi miru in svobode, čeprav je združil svoje sile v ogromnih organizacijah in razpolaga skoro v celoti čez vsa denarna in krvna sredstva evropskih narodov, temveč vničil.

Pacifistična zamisel je bila do večraj brez vodstva in organizacije ter ni imela nasproti kapitalističnemu in nasilnemu militarizmu nobene moči. Pacifistični politiki in državniki so bili v Evropi nemogoči. Smatrali so jih za škodljivce domovine. Toda polagoma se Evropa spreminja.

Evropski narodi se stremujejo in spoznavajo, komu so zaupali svoje imetje in življenje, komu svoje otroke in družine, komu svoj obstoj in domovino.

Politika nacionalne sile vodi brez dvojbe do vojnih zapletiljaiev.

Besede dr. ja Morocuttija bi pripočeli v premislek tudi našim sodržavljanom italijanske narodnosti.

Slovenskim staršem!

Slovenski starši! Vaša sveta dolžnost je, da zahtevate pri vpisovanju svojih otrok za I., II. in III. razred ljudske šole, da se Vaši otroci poučujejo v slovenščini v dodatnih urah.

Ako bi ne hotel šolski voditelj (caposcuola) sprejeti prijave, pritožite se takoj pri didaktičnem ravnatelju. Naznamite vsak slučaj tudi tajništvu političnega društva »Edinosti« v Gorici, Via Mameli št. 5., če bi Vam delali sitnosti pri vpisovanju slovenskih otrok za pouk slovenščine v dodatnih urah.

Prijavo za pouk slovenščine v dodatnih urah napiši na navadnem papirju takole:

Alla Direzione della scuola elementare!

Il firmato

fa quale padre, madre, tutore e tutrice dell'alunno

di classe

a mente della vigente legge scolastica la dichiarazione d'iscrizione dell'assegnamento della lingua slovena in ore aggiunte.

li

1925.

Podpis

To pomeni v slovenščini:

Podpisani prijavlja kot oče, mati, ali pa varuh, oziroma varuhinja učenca (ko) razreda

v smislu veljavne šolske postave za pouk slovenščine v dodatnih urah.

Vsaka mati, vsak oče naj napiše to prijavo na navadnem papirju. Tiskanih vzorcev naša organizacija ne bo razposlala.

POZOR! Te vloge se morajo vložiti v Gorici in tudi na vseh podeželskih šolah za otroke prvega, drugega in tretjega šolskega leta.

Kaj se godi po svetu?

Skozi celo poletje se je zdelo, da je politično življenje v Italiji nekako zastalo. Ni bilo velikih dogodkov, ki bi preokrenili politiko drugam. Fašizem vedno bolj utrjuje svojo moč. Opozicija, ki je zapustila poslanske klopi in šla na Aventin je bila obsojena v brezdelje in čakanje, kdaj se okoliščine toliko izpremenijo, da bo tudi ona spet poklicana k delu. Med tem je pa rasel fašizem v moči; najbolj bistrje glave opozicijskih strank so morale v tujino. Komunistem, resnični zakletni nasprotnik Mussolinijeve vlade, se je moral skriti v tajne sobe in dvorane ter pri zaprtih vratih prisegati borbo do smrti proti fašizmu. Vse je kazalo, da nima fašistovska stranka v vsem narodu resnega tekmeča. Šele prav pred kratkim je začelo šumeti. Kot iz tal so spet rasle tajne sile, ki butajo ob temelje Mussolinijeve vlade. Komunisti in še hujši framašoni dvigajo zopet glave.

Dolga roka.

Prostozidarske lože so že davno pred vojno segale s svojimi skrivnimi, a dolgimi rokami v državne posle. One so pritirale Italijo tako daleč, da je postala prva framašonska država sveta. Vlada, poslanci, častniški zbor, veliki listi, vse je moralo slušati tajna povelja, ki so prihajala iz ložinskih palač.

Tega groznega vpliva mednarodne tajne zveze so se zbal nekateri domoljubi. Ko je v aprilu leta 1913. izstopil general Fara iz framašonske zveze, je začel splošen boj proti framašonom. Vodilni možje v tej borbi so bili vodje liberalnih strank. Posebno senat je zahteval, naj se ta tajna sekta razprši. Lista »Messagero« in »Secolo«, glasili italijanskih lož, sta z zasmehom odbijala napade liberal-

nega tiska in senatorjev. In res, ves ta boj iz l. 1913. proti »dolgi roki« ni prinesel uspehov. Državna oblast se ni še rešila jerobstva lože; še naprej je bila povita v njene mreže kot muha v pajčevini.

Boj med vidno in nevidno silo.

Prostozidarstvo si je vedno bolj osvajalo duhove na najbolj odličnih mestih. Pred časom smo že opisali njegovo moč pred pohodom Mussolinijeve črne srajce na Rim. Ko je zavlada v Italiji fašizem je že moral iti v boj proti nevidni moči prostozidarstva. Če je fašizem izliv nacionalnega čustvovanja enega dela italijanskega naroda in ima za seboj vse navdušene nacionaliste, je pa v loži zbrano jedro ljudi, ki imajo denar, visoka mesta in zaslonbo v ložah v inozemstvu. Največkrat so framašonske lože kotišča mednarodnega kapitalizma in njih boj proti krščanstvu je le zato tako oster in neodjenljiv, ker vidijo v njem silo, ki odpenja spono tlačenim množicam. Tudi nacionalne potrebe so framašonom brezpomembne, oni gredo svojo pot, ki jim jo njih zveza predpisuje.

Naravno, da se je Mussolini hotel znebiti tega tekmeča, ki pomeni državo v državi. Začel je v listih, pa tudi s svojimi oboroženimi četami preganjati framašone. 22. maja letošnjega leta je sprejela zbornica znani zakonski predlog proti tajnim organizacijam, ki je bil naperjen v prvi vrsti proti framašonom. Na ta udarec so framašoni, velebankirji in kapitalisti odgovorili z borbo proti italijanski valuti.

Lira je zgubljala na vrednosti; Mussolini je bil opomnjen, da ima resnega sovražnika v zakopih.

Zborovanje Velikega Orienta.

Pred par tedni je sklical veliki mojster italijanskih lož Domician Torrigiani zborovanje vseh framašonskih zaupnikov v Rim. Fašisti so takrat že mobilizirali svoje čete pred palačo, a framašoni so zborovali v varstvu vojaštva in orožnikov mirno naprej. Svoje sklepe so skrivali, da ni nobeden zvedel niti besedice o razgovorih. Šele čez nekaj časa so zvedeli fašisti, da so kovali zopet tajne naklepe proti fašizmu. Tedaj je završalo po vsem snoparskem časopisju. »Cremona nuova«, osebno glasilo nadtajnika Farinaccija, je vse prepila v bojnih klicih proti izvršku italijanstva, proti framašonstvu. Farinacci sam je pisal najbolj ostre in borbene članke proti ložam, ki se morajo že enkrat pokoriti volji fašizma. Zopet se javljajo znaki ostre borbe med framašoni in fašisti.

»Tudi ti si izmed njih...«

Toda gromovnik Farinacci bi topot moral bolj mirne melodije ubirati. Komaj so izšli njegovi napadi na lože, že se je oglašil poslanec Terzaghi, ki pravi po listih, da je bil tudi Farinacci sam član framašonske zveze, ki ruši državne temelje. Da je bil celo kot framašon poslan med fašistovske poslance. Tedaj pa vstane Farinacci kot Peter na dvoru velikega duhovna in se zaklinja in roti v svojem listu, da ni bil nikdar član prostozidarske lože. Na to je zopet odgovoril list »Voce repubblicana«, da lahko postreže s fotografijo prošnje z dne 4. julija 1915., ki dokazuje sprejem gospoda Roberta Farinaccija, uradnika državnih železnic, v framašonsko ložo »Quinto Curzio«; 9. decembra istega leta pa je slovesno prisegel.

Jezusov trg — palača Giustiniani.

V Italiji deluje dvoje framašonskih lož. Ena ima svoj sedež na Jezusovem trgu v Rimu. To, ki se zove »Veliki Orient« vodi veliki mojster Torrigiani, ono v palači Giustiniani pa mojster Palmieri. Cilj obeh je skoro isti. Razlikujeta se le po obredih, ki se jih prva bolj krčevito drži kot druga. Nekaj razlike pa je tudi v političnem naziranju obeh lož. Palača Giustiniani je bolj naklonjena fašistom, Jezusov trg pa je odločno protifašističen.

Ta razloček je ravno prav prišel Farinacciju, da se opere framašonskega madeža in se pokaže kot pravoveren snopar. Njegovi listi pišejo, da je res bil nekoč framašon, toda v oni drugi loži, ki je tako prijateljska fašizmu. Da to svojo trditve še bolj podkrepijo, beremo v listih, posebno v fašistovskih, neko izjavo protifašistovske lože, ki obdoljuje Palmierija in pristaše zelo ozkih zvez s fašizmom. »Glejte,« vzklikajo listi, »saj je bil naš tajnik vedno z dušo in telesom naš, saj je bil, če je sploh bil kje vpisan, pri teh slednjih.«

Ta časopisna borba o preteklosti glavne fašistovske tajnika se najbrže ne bo končala s popolno razjasnitvijo. Gotovo pa je, da so fašisti topot s Farinaccijem na čelu započeli oster boj po receptu, ki ga je dal snoparski tajnik: v Italiji je prostrata le za fašiste ali nefašiste, protifašisti pa nimajo mesta v mejah italijanske kraljevine.

Pred dvanajstimi leti se je že moralo začeti framašonstvo v Italiji boriti za svoj obstanek. Ali se bo ta sila morala umakniti pred fašizmom je pa še veliko prašanje, ki je odvisno od življenjske moči fašizma.

Poguba za narod.

Pred nekaj dnevi so izdali belgijski škofje s slovitim kardinalom Mercierom na čelu pastirsko pismo. Poslanica belgijskega episkopata je zanimiva posebno vsled tega, ker obravnava prašanje o katerem se vsesplošno meni, da je že pred časom bilo rešeno. Kvarni vplivi socializma in liberalizma, ki razjedajo zdravo narodno telo še z daleč niso tako nedolžni kot se splošno meni, ker je svet uspavan z neko polmegleno krilatitico o slogi, ki naj vrže plašč čez vsa nasprotujoča si mnenja. Pri nas je tako mnenje tudi vsesplošno razširjeno; zato je prav, da si od časa do časa predstavimo pogubne vplive socializma in liberalizma, ki nikakor nista tuja našemu ljudstvu.

Seveda ne smemo pod besedo socializem misliti na tisto stremenje, ki hoče zgraditi popolnejšo človeško družbo, v kateri bo sleherni zadostil svojim telesnim in kulturnim potrebam, temveč na sestav socialističnih, boljševiških nauk, ki so počenši z Marxom vedno bolj zadobivali protiverško ost. Na tiste proroke moramo kazati, ki hočejo priklicati na svet enakopravnost in poštenje brez duhovnega prerodenja, brez Boga.

O tem socializmu veli poslanica, da je že njegova korenika protikrščanska. Ta se ne bori le proti krščanski dogmi, bolj ji je na potu krščanska pravica, ki pridiga o svobodni volji, o nerazrušljivosti zakona, o bratstvu in solidarnosti vseh stanov, o dostojanstvu človeka itd. Vseh teh temeljev družine, domovine in človeškega napredka pa ta socializem ne priznava. Tudi praktično se je že v zgodovini pokazalo, kako se boji socializem, ki meče vse v en mernik, krščanstva, ki človeka osvobodí in povzdigne do osebnosti.

Zanimiv je za katoličane odstavek, ki govori, da s tem se nikakor ne obsoja politična zveza katoliških strank s socialističnimi v doseg časnih dobrin. Kako je v tem oziru le prevečkrat pri nas, kjer se vežejo roke živahni katoliški politični delavnosti, žal, predobro vemo.

Še skoro bolj kot odkrito protiverški socializem, je nevaren liberalizem, ki je nesocialen skoz in skoz in zavija svoje protiverstvo često celo v lepe molitvice. In tudi pri nas je še vedno tako, čeprav se nekim slepilom na ljubo goljufavam. Liberalizem je kriv, da so bile delovne množice v

prošlem stoletju tako tlačene in izsesavane. Ta sestav naukov, ki povzdiguje človeško osebo na prvo mesto, je kriv volčje tekme med ljudmi; močnejši so izkoristili slabejše, ki so bili za dober kup prodani kapitalistom. Gospodarski liberalizem zavrača delavska združenja, ker se boji, da se mu žrtve izvijejo iz rok. Ta liberalizem je šel svojo zmogovitost pot v zbornice, v vlade, da celo na leco se je znal vriniti. Odtod tudi znani način, da prinaša liberalno časopisje za božič in velikonoč molitvice, v adventu in postu pa zasmeh in porog pravi krščanski nravnosti.

DNEVNE VESTI.

Izbruh.

Slučajno nam je prišel pod roke videmski fašistovski tednik, ki ga izdaja propadli komisar Felice Cavalotti. Pod značko F. C. je zagledal beli dan v tem lističu pred par dnevi uvodnik »Fuori barbari« (Ven z barbari), ki bi rad kar požrl Slovence. Take grdobije že dolgo nismo brali v italijanskem tisku in jih tudi treznomisleči Italijani sami ostro obsojajo. Zato se tudi mi z njim ne bomo bavili, ker ga ne smatramo za resnega.

Gospodinjski tečaj v Gorici.

Ena izmed najbolj važnih nalog našega prosvetnega dela je, da izobrazí tudi naše ženstvo. Poleg druge izobrazbe je pa našim mladenkam nujno potrebna strokovna gospodinjska izobrazba. Dobra, izvežbana in varčna gospodinja je steber doma. Prosvetna zveza je to potrebo uvidela in začela — vkljub ogromnim žrtvam — z gospodinjskimi tečaji.

Tak tečaj, ki traja pet tednov prireja vsako poletje v Gorici. Na letošnji gospodinjski tečaj, ki je trajal od 22. avgusta do 21. septembra, je prišlo 40 gojenk iz vseh krajev dežele. Dekleta so se učila dan za dnem v kuhanju, serviranju, šivanju, likanju, itd. Škoda, da se je tečaj tako hitro končal. Kar je bilo najvažnejšega iz gospodinjske stroke, so dekleta morala praktično delati vsak dan. Dobila je vsaka udeleženka brezdvomno podlago za samostojno nadaljno izobrazbo. Poleg gospodinjskih del so dekleta imela redna večerna predavanja o gospodarstvu, znanstvu, vzgojeslovju, živinozdravstvu, pravoznanstvu, perutinarstvu, sadjarstvu, vrtnarstvu itd. Predavalo je 12 najboljših stro-

Odpor proti njemu je rodil socializem, ki je padel v nasprotje. Posameznik ni nič, vse je le masa; na mesto enoglavih zapovednikov, naj stopijo tisočglavi, množice, ki so v oblasti trenutnih čustev.

Pastirski list končuje, da je pred 40. leti že pozval socialni papež Leon XIII. vse ljudi, naj se zberejo v krščanskem socialnem delu. Krščansko socialni delavci in borci morajo zaježiti in brezvladje množic i samosilništvo enega sloja. In baš to dvoje, oboje enako pogubno, se danes v strahovitem boju poganja tudi za dušo našega naroda.

kovnih moči z najlepšim uspehom. Najvažnejšo nalogo so imele brezdvomna uč. sestre voditeljice in učiteljice, katerim se najprisrčnejše zahvaljujemo. Istotako izrekamo zahvalo zavodu, vsem gg. predavateljem in onim tvrdkam, ki so brezplačno posodile šivalne stroje in druge potrebščine.

Priznanje in čast pa zasluži predvsem »Prosvetna zveza«, ki z neumorno delavnostjo skrbi za vsestransko izobrazbo našega ljudstva.

Zborovanje svetovne zveze katoliških akademikov.

Dne 9. t. m. so kročala v Bolonji zborovanja zveze »Pax Romana«, ki je mednarodna in svetovna zajednica vseh katoliških akademikov. Na kongresu sta zastopala jugoslovansko dijaštvo dva hrvaška akademika. Ob koncu zborovanja je bil sprejet predlog, naj postane »Pax Romana« samo zveza katoliškega razumnštva, temveč tudi razširjevalka krščanske mirovne ideje.

Poroka v kraljevi družini.

V sredo zjutraj se je poročila drugorojenka kralja Viktorija Em. III. in Helene Črnogorske princezinja Mafalda s princem Filipom Hessenskim, nečakom nekdanjega nemšk. vladarja Viljema. Svatovanja se je vdeležil poleg mnogih princov in princezinj iz raznih evropskih dinastij tudi Mussolini. Na ženitovanjsko kosilo je bilo povabljenih 200 oseb.

Kulturna sramota.

Tristo najodličnejših francoskih kulturnih delavcev je poslalo v svet poziv, naj se zavzame za 386 kmetov in kmetic, ki stojijo kot obtoženci pred rumunskim vojnim sodiščem. Obdolženi so, da so se spuntali ti kmetje

iz Besarabije, nekdanje ruske pokrajine, proti rumunskim oblastvom. Resnica pa je, da so to le izzvali rumunski žandarji. Teh 386 ubogih žrtv velekapitalistične rumunske vlade mučijo in trpinčijo že 9 mesecev v ječi do smrti. Žene in hčere skrunitjo žandarji pred očmi mož in očetov. Precej so jih kar brez sodbe postrelili. Vse to gorje, ki je pravi kulturni madež vse Evrope je dognal nek novinar, ki se je do teh bednikov pritohtapil. Nesrečna usoda ruske manjšine v Rumuniji!

Komunistična propaganda.

Po vsej Italiji razpošiljajo komunistična združenja neke letake, ki vabijo na združenje kmečkega proletariata. Podpisani so od predsedstva kmečke internacionale (Krestintern). To in pa živahna propaganda komunistov po vsej državi, je vzrok, da so začeli komuniste kar na debelo zapirati. Posebno imajo zapisanega poslanca Srebrniča, ki je baše eden izmed glavnih kolovodij italijanskega komunizma.

Visoko poslanstvo časopisja.

Dunajski list »Arbeiter Zeitung« prinaša govor predsednika zveze britanskih novinarjev. Med drugim je izvajal, da nima nihče tako visokega javnega poslanstva kot novinar. Časopis je danes postal nujno potreben vsakemu količkaj izobraženemu človeku. Zato je pa sveta dolžnost novinarjev, da ne zlorablajo svojega visokega mesta in da ne skušajo množicam ugajati s tem, da zadovoljujejo človekove nizke nagone; tudi se ne smejo v politiki prodati onemu, ki jim nudi več materialnih dobrin. Saj vidimo danes, da je večina velikih listov podkupljena od bank in kapitalizma, da jim speljujejo vodo na njih mlin. Dvigati moralno in kulturno zavest ljudi, braniti naravne in človečanske pravice vsakogar proti vsakomur, to je visoko poslanstvo časnikarjev in urednikov. Dalje je izvajal predsednik angleških novinarjev, da štiri petine Angležev ni dobilo po 14. letu odkar so zapustili šolske sobe, druge duševne hrane in pouka kot iz časopisja. V precejšnji meri bo veljalo to tudi za naše razmere. Zato pa je sveta dolžnost, da ljudstvo podpira in širi dober tisk, ki je po besedah papeža Pija XI.: peta velesila sveta.

Izložba »Čevljarske zadruge« na lovski razstavi.

Lovci polagajo veliko važnost na dobre nepremočljive čevlje. Kakor je

Janko Žagar.

Misijonska razstava v Vatikanu.

Srečna in velikega papeža Pija XI. vredna je bila misel pokazati rimskim romarjem v svetem letu 1925. razvoj in stanje katoliških misijonov. Misijonska razstava v Vatikanu ti nudi na prostoru 6390 m² toliko gradiva za študij narodov in njihove kulture, toliko izvestnih prič, ogromnega dela misijonarjev vseh stoletij, da se čudiš in se zaveš, da le z božjo pomočjo so mogli izvršiti najboljši Kristusovi učenci veliko delo razširjenja božjega kraljestva na zemlji. Z misijonarji je delal in še dela Gospod.

Stopiš v prvi pavilijon, ki je namenjen Palestini. Pred tabo stoji ogromna plastična miza, relief svete dežele, ki je prva čula besedo božjih ust — vse je tako nazorno, tako istinito, da oživi božji nauk in čutiš Kristusova pred seboj. In spomniš se besede Gospodove: Pojdite po vsem svetu in učite vse narode — in spomniš se prilike o gorčičnem zrnu, o kvasu, ki ga je žena vmesila v moko.... Skozi vatikanske dvorane ti namreč kaže pogled, kako prostrano je Kristusovo kraljestvo, koliko životvorne sile, koliko orjaške moči ima cerkev in kako majhni so vsi, ki si upajo vanjo zagnati kamen omalovaževanja in zaničevanja.

Velikanski stenski zemljevidi ti kažejo misijonstvo od prvega do našega stoletja. Imena: Virunum, Celeja, Petovium, Emona, Aqvilea, ti pričajo

kako je bila že do petega stoletja razpredena krščanska organizacija po naših deželah. Na drugem zemljevidu (misijoni od petega do dvanajstega stoletja) najdeš v malem naslikana sv. brata Cirila in Metoda, ki oznanjata Kristusa po velikomravski državi in še druge može, ki so pokristijanili Evropo. Drugi zemljevidi ti pravijo, da je slišala božjo besedo Amerika in Japonska, Avstralija in Kitajska še predno je svet poznal železnico in elektriko, zrakoplov in brezovjav brez žice in droga.

Greš naprej in osupneš nad sveto resnostjo vseh gledalcev, ki so v tretji dvorani — v dvorani mučencev. »Iz shodnic Vas bodo metali... da pride celo čas, ko bodo mislili, da storijo dobro delo, če vas umorijo.« Oko se ti pomudi na slikah najmlajših, ki so dali življenje za Kristusa. Mučenci iz leta 1920. — ti pričajo, da je sredi materializma naših dni še velikega, junaškega idealizma, ki da vse, da reši dušo brata. Prav po moderno jih mučijo, s puškami najnovejšega tipa jih streljajo. »Blažene prsi, ki so vas dojile,« rečeš in sram te je, da si tako malo praktičen kristjan, da tako malo žrtvuješ za svojo vero, za svojega Boga.

Hiteti moraš! Samo na dvorišču vatikanskih muzejev je 16 velikih dvoran razstave in vsaj še dvakrat boš moral v razstavo, da boš pogledal to in še sedem velikih pavilijonov na Vatikanskem vrtu in razstavo na zelo, zelo dolgem hodniku vatikanskega muzeja. V četrti dvorani je pred tabo paganstvo v svoji prakul-

turi in razvitejši kulturi. Kakšni so maliki! A! se jih mora človek bati ali pa se mu kar gnusijo, ko jih vidi. Tu čutiš srečo, da smeš moliti k pravemu Bogu in reči Oče naš... V treh dvoranih razstavljen misijonska knjižnica ti kaže katekizme, prevode svetega pisma, molitvenike, šolske in učne knjige v najrazličnejših jezikih. Koliko ogromnega dela! Vse za čast božjo, vse za blagor duš. Stopiš na vatikanski vrt. Tu te čaka medicinski oddelek s svojo medicinsko izobrazbo. Na fotografijah, voščeni maskah, pod mikroskopij gledaš nastoi in razvoj bolezni, ki si jim komaj imena slišal: malarija, trahom, spalna bolezen, koze, razne kožne bolezni, kuga, kolera. Kar strese te pred gobavostjo — kako iz globine srca so zaklicali deseteri govavi: »Jezus, učenik, usmili se nas!« Kakih dvatisoč zdravnih zelišč je poslal neki kitajski misijonar na razstavo, najboljše medicinske fakultete so obogatile ta oddelek razstave.

Hiti dalje in vsaj površno si oglej Indijo z razkošnimi pagodami, sijajnimi palačami in čudovitimi preprogami in pozdravi misijonaria Indije Frančiška Ksaverija. Na vatikanskem vrtu te že čaka bogata Kitajska s svojim porcelanom in svilo, s svojo vero in kulturo. Kar pozabil si že, da si v Rimu, da si šel mimo prekrasnih cerkva, lepih palač, visokih, po Egiptu nakradenih obeliskov, da si srečaval po večnem mestu prijazne obraze dobrih Rimljanov. Vse, kar si čital ali slišal o narodih vzhodne Azije, Avstralije, Amerike, Afrike, vse je pred

tabo kakor še nikdar. Med Japonci ne pozabi na najnovejše mučence in zadnji potres.

V Oceaniji si: prekrasni metulji od največjih do najmanjših te mirno čakajo, dobro jih poglej, to je vse drugo kakor knjiga ali beseda profesorjeva. Kar zgroziš se! Pred tabo je rabljeno orodje ljudozrcev in ti govori o nizkosti paganstva. Iz bato je padla grča in na njeno mesto se je zapičil kos človeške kosti ubite žrtve.

Pojdi mimo sfinge in obeliskov Egipta v zapadno in južno Afriko: povsod delo in trpljenje misijonarjev za bedne brate, ki še sedijo v temi in smrtni senci.

Zmučen od tako številnih, tako različnih utisov za oko in še boli za dušo, utrujen od stanja in počasne hoje po razstavi stopiš na prosto in priznaš, da imajo prav, ki so rekli: samo radi misijonske razstave se je splašalo poronati v lepí Rim.

Cerkev Kristusova raste in z njo raste kultura uma in srca in z obema raste ljubezen, ki otira solze, hladi in leči rane dušne in telesne, raste ljubezen, ki pozabi sebe in se ne boji ne puške in kola, ne trahoma in gob — vse za brata Kristusovega.

Evropa, tako zgodaj deležna božjega nauka in božje milosti, se pogreza v močvirje in blato, leze v temo in nevednost, narodi, ki smo jih imeli za divje pa vstajajo k svetlobi v življenje sreče in miru. Cerkev božja raste, če tudi posamezni ali skupine vernikov odpadajo kakor gnile, trhlene veje.

za uspešen lov potrebno dobro orožje, tako je potrebna primerna obleka in posebno čevlji. Toliko v opravičilo, da bi kdo ne rekel, kaj imajo opraviti čevlji z lovsko razstavo. Poročevalec našega dnevnika o goriški lovski razstavi je šel mimo izložbe »Čevljarske Zadruga« v Mirnu ter zapisal, da so bili v tej sobi razstavljeni predmeti, ki se vidijo v vsakem izložbenem oknu. Brezdvomno se ni zavedel, da se izdelki kakršne je razstavila »Čevljarska Zadruga« v Mirnu ne vidijo v vsakem izložbenem oknu, ampak, da so ti izdelki vzbujali posebno zanimanje obiskovalcev razstave iz notranjosti države in posebno onih, ki so prišli iz mest, v katerih imajo priliko videti drugačna izložbena okna nego se vidijo pri nas. »Čevljarska Zadruga« v Mirnu je že lansko leto vpeljala izdelavo posebnih vrst sportnih čevljev. Ti čevlji so šivani po najstarejšem načinu kakor se je včasih reklo »na kveder«, a izdelani posebno lično. Zadruga izdeluje po tem načinu čevlje za hribolazce, za lovce, za ljudsko potrebo v naših gorah, izdeluje pa na ta način tudi najfinejše čevlje. Posebnost teh čevljev je, da je v njih noga poleti hladna, pozimi pa gorka in ob deževnem vremenu suha. Oblika čevljev je taka, da ni noga preveč stisnjena ter so ti čevlji edino uspešno zdravilo proti kurjim očesom. Te vrste čevljev izdeluje samo »Čevljarska Zadruga« v Mirnu pod njeno znamko »ADRIA«. Ta način izdelave je izum omenjene zadruga in prekaša vse druge sportne izdelke v čevljarski stroki. »Čevljarska Zadruga« je razstavila take čevlje že v januarju t. l. na sejmu za usnje in usnjene izdelke v Milanu, kjer so vzbudili splošno zanimanje obiskovalcev sejma ter je dobila zadruga ob tej priliki veliko odjemalcev iz starih pokrajin. Tudi ob priliki lovske razstave v Gorici je zadruga razprodala veliko sportnih čevljev tega izdelka ter so razne večje sportne trgovine iz notranosti države pri njej blago naročile. »Čevljarska Zadruga« je bila na lovske razstavi odlikovana z zlato medaljo od razstavnega komiteja ter s srebrno medaljo od udruženja »Pro Montibus«. »Čevljarska Zadruga« je našemu narodu v Italiji v ponos, ker so njeni izdelki po državljanih italijanske narodnosti bodisi Goričanah ali iz notranosti kraljestva občudovani. »Čevljarska Zadruga« v Mirnu šteje med svoje odjemalce veliko visokih funkcionarjev, generalov i. t. d. Pri njej kupujejo člani »Club Alpino Italiano«. Pri tem pa moramo z obžalovanjem ugotoviti, da je med nami podjetje premalo upoštevano ter celo preganjano in, da je cela vrsta ljudi, ki nam že leta prorokuje pogin. »Čevljarska Zadruga« gre preko teh neprijateljev med lastnimi brati svojo pot napredka, ki ga znajo upoštevati sosedje druge narodnosti, med katerimi je naša zadruga kljub svojem čisto slovenskemu značaju na najboljšem glasu in tudi podpirana z nakupovanjem njenih izdelkov ter odlikovana.

Živ pokopan.

Dve osebi iz Parme sta položili 1000 lir, če se da fakir Minetti živ zakopati. - Fakirji so indijski menihi, ki svoje telo tako utrdijo, da prenašajo naravnost neverjetna mrtvičenja. — In res; fakir je stavo sprejel. Zamašil si je nos, ušesa in usta, nato so ga spustili v poldrug meter globoko jamo in ga zasuli. Čez 20 kvintalov zemlje je ležalo na njegovem truplu. Po preteku 50 minut so fakirja odkopali — popolnoma zdravega in živnega.

Tisočletna priča.

V Gerolsteinu, neki nemški vasi, je stala orjaška, a že trhla lipa, o kateri je šlo ustno izročilo, da je bila vsajena okrog l. 763. Letos jo je vihar zrušil.

Judovsko mesto.

Največ Judov ne živi v Jeruzalemu, kjer so sveti judovski templji, marveč v New - Yorku, kjer so največji templji boga Mamona. V tem ameriškem mestu je 30 odstotkov vseh meščanov judovske vere.

Mestne novice.

V centralnem semenišču bogoslovja v Gorici prične šolsko leto 1925.-26. dne 14. oktobra 1925. — Kdor želi biti sprejet v zavod, naj napravi pismeno prošnjo na lastni ordinarijat (škofijo) in naj prošnji priloži naslednje listine: 1. Rojstni in krstni list; 2. spričevalo o dovršeni gimnaziji ozir. liceju; 3. domovnico o italijanskem državljanstvu; 4. spričevalo (od domačega dušnega pastirja) o lepem obnašanju; 5. zdravniško spričevalo.

Cepljenje koz.

Mestni magistrat določa, da morajo prinesiti starši k cepljenju koz vse otroke rojene v prvem polletju letošnjega leta. Ravnotako tudi one, ki so bili prej rojeni, a še ne dosleji cepljeni. Rok za cepljenje bo trajal od 28. septembra do 31. oktobra. Cepilo se bo vsak delavnik v Zdravstvenem uradu, vja Mazzini št. 7, od 3. do 4. ure popoldne.

Starši bodo še posebej pismeno obveščeni, kdaj naj prinese otroka k cepljenju. Če bi pa kdo ne dobil pismenega vabila, je vseeno obvezan prinesiti otroka k cepljenju.

Osmi dan po cepljenju se morajo zopet predstaviti, da se vidi uspeh in izstavi spričevalo.

Širite »Goriško Stražo«!

Kaj je novega na deželi?

Solkan.

Kakor je bilo že pred kratkim javljeno, se boče vršila v nedeljo dne 27. septembra ob 4. uri popoldne v dvorani g. Alojzija Mozetiča prva veselica našega obnovljenega »Kat. slov. izobr. društva«. Tudi bratski pevski zbor iz Bilj prihihi ta dan v Solkan, in nastopi z dvema pevskega točkama. Spored je naslednji: 1. Pascoli: »La cavallina storma«, ital. dekl.; 2. Laharnar: »Kadar mlado leto«, poje mešan zbor domačega društva; 3. E. Adamič: »Po vodi plava«, poje mešan zbor dom. društva; 4. V. Vodopivec: »Lepi Jurij«, poje meš. zbor dom. dr.; 5. S. Gregorčič: »Kmetški hiši«, deklamacija; 6. Bajuk: »Venček narodnih pesmi«, poje meš. zbor iz Bilj; 7. S. Gregorčič: »Življenje ni praznik«, deklamacija; 8. F. Ks. Svoboda: »Poslednji mož«, veseloigra v treh dejanjih; 9. V. Vodopivec: »Knezov zet«, poje mešan zbor dom. društva in iz Bilj. — Apeliramo na vsa bližnja bratska društva, da se prireditve gotovo polnoštevilno udeleže in s tem pokažejo vzajemnost naše prosvetne organizacije.

Vrtojba.

Vpisovanje v tukajšnje obrtno - nadaljevalno šolo se bo vršilo v torek in v sredo t. j. 29. in 30. sept. t. l. od 17.—19. ure. — Vpisati se v to šolo ter jo tudi redno obiskovati so dolžni vsi rokodelski vajenci od 14.—18. leta svoje starosti. Z dovršenjem obrtne šole ima rokodelc jako uspešno in zagotovljeno bodočnost. Torej vsi rokodelski vajenci v obrtno šolo!

Vodstvo.

Kanal.

Pri nas so se zbrali sami mladi fantje in dekleta v dramski krožek in pričeli z vajami za igro »Krivopri-sežnik«. G. L. Nanuta so pridobili za režiserja, g. dekana pa so naprosili za oder in nastopili v nedeljo 20. t. m. Mnogi so pričakovali to prireditev z največjim pesimizmom, mnogi niso smatrali niti za vredno, da bi se prireditve udeležili, toda uspeh je vse iznenadil. Mladi igralci so nastopili s tako gotovostjo, da smo se vsi čudili. Zato moramo vam, igralci, ki ste se s svojim prvim nastopom izkazali, iskreno častitati, obenem vas pa pozivamo, da to pot nadaljujete in pridobite v svoj kroj še drugih tovarišev. Pomnož, ki ste jo sedaj dobili vam bo gotovo tudi znanprej na razpolago. Pri prireditvi je sodeloval tudi cerkve-

Slovenskim dijakom!

VPISOVANJE na goriških srednjih šolah (gimnaziji, realki, komplementarni in trgovski šoli:

1. Rok za vpisovanje traja do 15. OKTOBRA. Ne čakajte z odlašanjem do zadnjega dne, temveč napravite prošnjo čimprej. Samo oni dijaki, ki imajo kak ponavljalni izpit, naj čakajo s prošnjo do končnega izida.

2. Dijaki, ki so ŽE OBISKOVALI KAK RAZRED goriomenjenih šol, morajo javiti na nekolkovanem papirju ravnateljstvu šole, kateri razred bodo obiskovali.

3. Dijaki, ki so v juliju NAPRAVILI SPREJEMNI IZPIT ZA I. RAZRED SREDNJIH ŠOL, morajo vložiti prošnjo na kolkovanem papirju za 2 liri. To prošnjo mora sopolisati oče ali pa negov postavni namestnik. Vojne sirote vložijo prošnjo na nekolkovanem papirju. Dijaki, ki bodo polagali imenovani izpit v oktobru, bodo vložili prošnjo po prestanem izpitu.

4. DIJAKI - GIMNAZIJCI morajo brez izjeme poleg priglasitve oz. prošnje poslati na tajništvo šole (Segreteria del R. Ginnasio-Liceo, Gorizia) ŠE 12 LIR za razne šolske potrebščine med šolskim letom. Vrniti se bo prošnja onemu, ki ne bi plačal te svote.

***

ZACETEK POUKA na srednjih šolah bo najbrže 16. oktobra. Le na trgovski šoli pričnejo s poukom še le v novembru.

la, da imajo dekleta dobro voljo, da se žrtvujejo in da bi bila sposobna in voljna tudi za drugo izobraževalno delo. Pa je neka ovira. Tu namreč igrajo »Trmoglavu Minko« tudi mnogi še sedaj, in ko bodo še ti svojo igro končali in spoznali kakor Minka: vsega tega je bila naša trmoglavost kriva, bo moralo biti drugače, stopili bomo skupaj in pričeli z rednim društvenim delovanjem. Ko se bo to zgodilo, tedaj se bo zjasnilo lice našemu pokrovitelju Mangartu, ki že s skrbjo zre na nas.

Vogersko.

Kljub neverjetnim nasprotovanjem in težkočam smo ustanovili pri nas novo pevsko društvo »Pomlad«, katero smo včlanili pri Prosvetni zvezi v Gorici. Začeli smo s temeljitim in poštenim delom. Upamo, da bomo tudi krepko vztrajali. Odbor.

Idrijske novice.

Boj za šolo v Idriji.

Mesto Idrija je imelo pred vojno dobro urejeno srednje in ljudsko šolstvo. Posebne važnosti za Idrijo je bila realka, ki pa jo je sedanja vlada odstranila. Danes se pa pripravljajo nov udarec za šolstvo v Idriji in sicer za tamkajšnje ljudsko šolo. Skoz stoletje vzdržuje idrijsko ljudsko šolo rudnik. Danes jo pa hoče vlada nepriti občini. Proti temu so pa vse politične organizacije v Idriji, kakor tudi stanovske organizacije idrijskih rudarjev. Idrijske organizacije so sestavile spomenico, ki so jo odposlale na pristojna mesta. V tej spomenici zahtevajo:

1. Vzdrževanje ljudske in meščanske šole oskrbuje še nadalje kr. rudnik, ki je vezan v to po delovni pogodbi s svojimi rudarji.

2. Organizacija tukajšnje šole naj se ne postavlja za odpravo paralelnih razredov, marveč naj se skuša z vsemi sredstvi še izpopolniti, z ozirom na to, da je to edini šolski zavod, ki je ostal našemu mestu.

3. Dosedanje kvalificirano učiteljsko osebje naj se ne odstavlja in nadomešča z novim, ki bi posebno v prvih razredih ne zmoglo vzdržati stika med šolo in roditelji.

Eno spomenico je naša organizacija v Idriji izročila drju Besednjaku s prošnjo, da posreduje v tej kulturni zadevi pri pristojnem ministrstvu.

Telovadni nastop.

Poročilo o krasno uspelem nedeljskem telovadnem nastopu objavimo radi pomanjkanja prostora v naslednji številki.

Pozor!

Naša zavarovalnica

„L'UNION“

— Gorica —

se je preselila s svojim uradom

v Via Barzellini št. 2 I nadstropje.

GOSPODARSTVO.

Javna predavanja o napravi vina.

V nedeljo dne 27. t. m. bo predaval voditelj sadjarsko-vinarskega oddelka goriškega kmetijskega urada dr. Vallig po sv. maši v Dornbergu in po sv. blagoslovu v Šmartnem (pri Kojškem) o pravilni napravi vina. — Ta predavanja so velike važnosti za vse naše vinogradnike.

Bitka za žito.

Na tem mestu smo poročali, kaj je smisel »bitke za žito«, danes pa boče-

mo pregledati, kako se vodi ta »bitka«.

Za vojne je potrebna vojska, vodstvo in denar, isto je potrebno tudi za »bitko« za žito. Glede vojske je Musolini ustvaril v italijanskem narodu zavest, da se mora pridelati več krušnega žita. Zavest sama, da se mora nekaj storiti, je že važen predpogoj uspeha. Širom Italije je bilo na tisoče predavanj o potrebi »bitke« za krušno žito, razdeljujejo se milijoni lepakov, časopisi mnogo pišejo in danes lahko rečemo, da je zavest, predpogoj uspeha že ustvarjen.

Vrhovno vodstvo bitke za žito je v rokah Mussolinija, ki si je ustvaril neke vrste generalni štab v osrednji komisiji, s sedežem v Rimu. Po celotni Italiji pa je v vsaki pokrajini posebna deželna komisija, ki mora urediti vse ono, kar je potrebno, da se do zadnje vasi organizira delo, katerega končni cilj je, povečati pridelek žita. Prej ali slej bo skoraj v vsaki občini deloval še poseben odbor, ki bo skrbel za organizacijo dela v občini sami in ki se bo moral držati navodil deželne komisije.

Za vojno je potreben tudi denar, in tako tudi v »vojni« za kruh. To je tudi Mussolini vedel in zato je vlada dala v proračun za »bitko« za žito približno 15 milijonov lir, ki naj se vporabijo predvsem v sledeče svrhe:

1) **Za izobrazbo:** Strokovno izobrazbo širijo po Italiji predvsem Uradi za potovalni kmetijski pouk (cattedre ambulanti d'agricoltura). Te ustanove je bilo dodeljenih par millionov lir. Navedeni uradi morajo preskrbeti čimvečje število predavanj, ki naj se drže tudi v najbolj zakotnih vaseh. Izobrazba naj se potem širi tudi s pisano besedo, s poskusi, nasveti, itd.

2) Poleg samih besed, ki navadno pri ljudstvu malo zaležejo, naj se ljudstvu pokažejo dejanja. Nekaj milijonov lir je določenih za poskušna polja, ki naj se ustanovijo v vsaki občini, če le mogoče v skupni površini 1 ha (10.000 štirjaških metrov = približno 3 njive) na občino.

Na teh poskusnih poljih naj se uporabljajo predvsem umetna gnojila in pa odbrana (selekcijonirana) semena izbranih in priznanih vrst. Iz v ta namen določenega denarja (za pokrajino Furlanijo približno 80.000 L) naj se da lastnikom zemljišča, ki služijo za poskusna polja prispevek za nabavo semena in gnojil (v naši pokrajini znaša ta prispevek približno 130 L na eno njivo).

3) Nadaljna precejšnja svota je določena za nagrade. V vsaki občini naj se razpišejo nagrade. Nagrado naj dobi kdor bo povečal pridelek ali tudi drugače pomagal k uspehu.

Nagrade so lahko v denariu ali blagu (umetnih gnojilih) ali pa v medaljah in priznanjih. Deželna komisija za Furlanijo je sklenila, da bo uporabila od države določeno svoto (20.000 L) samo za razdelitev medalj in priznanj, ves denar, ki bi ga pa v ta namen določile občine in druge ustanove (ki so določile precej), naj se razdeli kot nagrada v denarju ali v blagu.

Iz točke 2 in 3 razvidimo, zakaj so potrebni posebni odbori v vsaki občini.

4) Precej denarja je vlada tudi določila za razširjenje uporabe kmetijskih strojev, predvsem za Juž. Italijo.

5) Vlada tudi ni spustila iz oči gospodarske strani žitogojstva. Težko je namreč da bo sejal kmetovalec žito, ako se mu ne izplača in ako mora cena na domačem trgu trpeti vsled inozemske konkurence. Mussolini je hotel zagotoviti kmetovalcem tudi pošteno ceno za njihov pridelek in je zato vpeljal uvozno carino na žito, ki je imela posledico, da so cene žitu porastle. Ta ukrep je gotovo udaril vse one, ki morajo kruh kupovati, predvsem delavce in pri nas tudi kmetovalce. Ta ukrep pa je bil potreben, da se omogoči uspeh »bitke za žito«.

Ali ima bitka za žito kakšen pomen tudi za nas? Vse naše ljudstvo bi stalo gospodarsko boljše, ako bi v Italiji pridelali mnogo žita, ker bi bil kruh cenejši. Naše ljudstvo v ogromni večini kupuje svoj vsakdanji kruh in cena tega živila pritiska občutno na gospodarstvo vsake družine. Pa tudi one družine, ki pridelajo doma dovolj krušnega žita bi imele korist, ako bi pridelale na isti površini zemlje večjo količino krušnega žita, ker bi lahko nadpridelek prodale in tako prišle do dohodka, ki vsakemu koristi. Gotovo je takih družin pri nas malo, večina je takih, ki pridelajo za nekaj mesecev. Kdor pridelava danes za 6 mesecev hrane, ki bi pa v nadalje pridelal na isti površini za 7 mesecev, torej za

en mesec več, bi bil en mesec več prost davka, ki ga daje trgovinam.

Iz tega je razvidno, da ima bitka za žito tudi za naše ljudstvo precejšnja gospodarska važnost. Velike važnosti pa je ta bitka tudi v strokovno izobraževalnem oziru, ker bodo naši ljudje videli, kakšni uspehi se dosežejo z umetnimi gnojili in z odbranimi semeni. Naš človek bo imel vsaj priliko, da bo nekaj videl na lastne oči in ne poslušal ali čital same besede.

Ali bo bitka za žito tudi uspela?

Prej ali slej gotovo, kedar se pa danes ne more vedeti. Za letošnje leto ni pričakovati velikih uspehov, ker je prepozno. V marsikateri občini je že setev izvršena in zato bo težko kaj napraviti. Bitka za žito pa je itak proračunjena na tri leta, mogoče bo potrebno še več let, predno se bo dosegel popoln uspeh, ta je, da se bo pridelalo doma dovolj krušnega žita.

Zdravstvo.

Sadje — ljudska hrana.

V Zjedinenih državah severne Amerike jedo mnogo sadja, in sicer ne samo zato, ker jim je alkohol prepovedan. Tudi pred vojno so uživali mnogo sadja, ravnotako kot ga uživajo splošno zelo mnogo Angleži, Nemci in drugi kulturni narodi. Najmanj sadja se v splošnem uživa v Rusiji.

Sadje je važna hrana ne toliko zaradi redilnih snovi, kot zastran drugih svojih lastnosti. Izračunali so, da vsebuje povprečno 7 kg svežega sadja toliko redilnih snovi, kot 1 kg kruha. Skoraj nikdo pa ne uživa zato sadja, da bi se nasitil, temveč iz druge potrebe. Še po kosilu vzame človek sad, ko ne bi vzel nobene druge hrane. Večkrat seže človek po sadju ne zato, ker čuti navadno lakoto, temveč le lakoto po sadju.

Telo potrebuje sadja skoraj ravnotako, kot druge hrane. Izkušnja uči, da so oni ljudje najbolj zdravi, ki redno uživajo sadje. Zakaj otrok tako željno seže po ponujenem mu sadju? Zakaj so oni otroci zdravi, ki uživajo mnogo sadja?

Rekli smo, da vsebuje sadje tudi precej redilnih snovi, v katerih pa ne tiči vrednost sadja. Vrednost sadja tiči v nekih snoveh, ki nosijo znanstveno ime lecitini in vitamini ter v raznih kislinah.

Lecitini in vitamini so odkrili znanstveniki šele v zadnjih letih. Mnogi zdravniki in kemiki so se pečali z vprašanjem, čemu služijo v telesu živih bitij različne žleze, kako je to, da imajo mnogi otroci angleško bolezen (rahitis) in se ne razvijajo tako kot drugi otroci. Pri raziskavanju navedenih in drugih vprašanj so našli na učinke nekkih snovi, katerih prisotnost je nujno potrebna, da se človek in druga živa bitja ugodno razvijajo. Te snovi so imenovali lecitine in vitamini, katerih pa niso še mogli sestaviti ali celo boljše opredeliti.

Raziskavanja so tudi dokazala, da je posebno sadje bogato na lecitinih in vitaminih. Ena vrsta je bolj bogata, druga manj, ena vrsta posebno ugodno upliva v tej smeri, druga v drugi.

Izkazalo se je, da zmerno zaužita množina sadja upliva dobro na celotni živčni sistem, torej tudi na delovanje in rast možganov, na želodčno prebavo. Eno in drugo pa je nujno potrebno. Znano je, da imajo navadno črnogledi pokvarjen želodec in veliki Jan. Ev. Krek je rekel: »Kdor je pesimist, nima želodca v redu«.

Sadje je že ponekod prava ljudska hrana, pri nas pa bi morala postati. Ako hočemo imeti zdrave otroke, moramo predvsem skrbeti za to, da ne bodo nikdar trpeli lakote na sadju. Lakota na sadju je tudi navadno kriva, da postanejo iz otrok tatje. Ko je bil mlad, je ukradel jabolko, ko je bil starejši, je ubil človeka za denar; taka je bila zgodovina marsikaterega, ki je končal na vešalih.

Pa ne samo za vzgojo in zdravje otrok je sadje koristno, temveč tudi za nas stare, za želodec in srce.

ZAHVALA

vsem, ki so sočustvovali z nami ob prebriski smrti naše ljubljene hčerke-sestre

Karoline Kovačič.

Posebno se zahvaljujemo č. gg. duhovnikom, sorodnikom, prijateljem in znanem, prosvetnemu društvu in pevcem za ganljive žalostinke ob pogrebu, vsem darovalcem vencev in cvetic ter dekletom in fantom in vsem občanom, ki so našo blago pokojnico spremili na zadnji poti. Vsem Bog plačaj!

Avče, dne 22. septembra 1925.

Žalujoča družina Kovačič.

Vabilo

Kmečko - delavska posojilnica v Sovodnjah vabi vse svoje člane na

redni občni zbor

ki se bo vršil v Obč. domu dne 4. okt. ob 10. uri popoldne po sv. maši z dnevnim redom:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Potrditev bilance za leto 1924.
3. Volitev načelstva in nadzorstva.
4. Slučajnosti.

NB. Ako ob določeni uri ne bode postavnega števila članov navzočih, se skliče drugi občni zbor za tri tedne na istem mestu, ob isti uri in z istim dnevnim redom, kateri bo sklepčen pri vsaki vdeležbi.

Odbor.

PRETEKLI TEDEN je utekel od hiše ulica Corta št. 2 velik pes-čuvaj plemena »Doga«, barve tigrove, težne. Kdor ga vrne, dobi lepo nagrado.

ZGUBLJEN POVRŠNIK. — Pret. četrtek, 24. t. m. je pozabil neki gosp. izstopivši v Gorici iz želez. vagona v njem svoj površnik (t. j. pelerino, lahke, tenke, volnen površnik, brez rokavov). Vozil se je s tistim vlakom, ki prihaja na državno postajo nekaj pred sedmo uro zjutraj. Bili so v istem oddelku III. razreda večinoma ljudje iz Kanala; v Plaveh je vstopil in se vsedel nasproti neki kmet, ki je lahko opazil pozabljen površnik izstopivšega lastnika, na katerem je sedel med vožnjo. Pošteni naiditelj naj prinese površnik v Katol. knjigarno (v Montovi hiši v Gorici), kjer vdobi primerno nagrado.

NOGAVICE IN VOLNENE PLETENINE na stroj se izvršujejo v na novo odprti delavnici v Gorici, ulica Morelli 6, II. nadstr. — Delo domače in trpežno! — Cene zmerne!

Najcenejše in solidno blago.

KATOLIŠKA KNJIGARNA v Gorici (Montova hiša) ima veliko zalogo šolskih zvezkov, knjig, šestil, risarskih blokov, črtal in sploh vseh šolskih potrebščin v zelo veliki izbiri. — Prodaja na drobno in na debelo.

ZALOGA VINA Amadio Boffaffio ostane dne 28. t. m. (prihodnji pondeljek) ves dan zaprta radi praznika.

Semensko pšenico

italijansko (gentile rosso z resinami in brez resin),

nemško zgodnjo (»Bavarski kralj«).

Tomaževo žlindro

in druga umetna gnojila dobite pri

Združni Zvezi v Gorici
Corso Verdi 37.

Pozor!

Naznanjam, da sem otvoril v lastni hiši v Solkanu (Solškanska cesta) lastno TRGOVINO Z MEŠANIM BLAGOM. Blago prvovrstno, cene zmerne, postrežba točna. — Za obilen obisk se priporoča

I. VELIŠČEK, SOLKAN 369.

Röntgenološki zavod

za zdravljenje in diagnostiko

primarija Dr. A. DE FIORI

7 GORICI, CORSO VITT. EM. III. št. 14

SPREJEMA OD 9 - 12 IN 2 - 4

Ljubljanska posojilnica

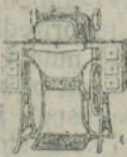
r. z. z. o. z. v LJUBLJANI

Mestni trg šte. 6.

Hranilne vloge na knjižnice in tekoči račun

obrestuje najugodnejše

Posojila daje proti popolni varnosti na vknjižbe in dobremu poroštvu.

„Mundlos“ šivalni stroji
„Göricke“ dvokolesa, motorini „Fiam“
belgijske puške se vdobe le pri
Josipu Kerševaniju-Gorica

Piazza Cavour št. 9

Mehanična delavnica, Piazza Cavour šte. 5.